

Kodeks Postępowania Stowarzyszenia ALTE

Wstęp

W roku 1994 Stowarzyszenie ALTE podjęło decyzję o opracowaniu i przyjęciu formalnego Kodeksu Postępowania, który wprowadzałby standardy jakości egzaminów oferowanych przez obecnych i przyszłych członków Stowarzyszenia, a tym samym stanowił gwarancję jakości obsługi skierowaną do klientów systemów egzaminacyjnych.

Niniejszy Kodeks Postępowania, opracowany z myślą o ustanowieniu wspólnego systemu poziomów egzaminowania, określa standardy jakości procesów przygotowywania i przeprowadzania egzaminów, a także zakres odpowiedzialności instytucji oferujących egzaminy oraz użytkowników systemów egzaminacyjnych.

Kodeks Postępowania Stowarzyszenia ALTE

Stowarzyszone w ALTE instytucje oferujące egzaminy językowe przyjmują niniejszy Kodeks Postępowania, aby przedstawić standardy jakości, którymi chcą się kierować i do przestrzegania których się zobowiązują.

Przy formułowaniu i stosowaniu zasad Kodeksu istotne jest rozróżnienie ról wszystkich grup zainteresowanych: prowadzących egzaminy, użytkowników systemów egzaminacyjnych oraz samych zdających.

Prowadzący egzaminy odpowiadają za przygotowywanie materiałów egzaminacyjnych i przeprowadzanie egzaminów, a także za ustalanie zasad funkcjonowania danego systemu egzaminacyjnego.

Użytkownicy systemów egzaminacyjnych dokonują wyboru egzaminów, zamawiają usługi egzaminacyjne i/lub na

podstawie rezultatów egzaminów podejmują decyzje dotyczące drogi edukacyjnej lub kariery zawodowej zdających.

Zdający zgłaszają się do egzaminów na zasadzie własnego wyboru lub spełniając wymagania stawiane przez użytkowników systemów egzaminacyjnych.

Role wypełniane przez prowadzących egzaminy i użytkowników systemów egzaminacyjnych mogą się oczywiście zająć: tak dzieje się na przykład, gdy państwowa agencja edukacyjna zamawia opracowanie egzaminów, nadzoruje ich przygotowanie, a także podejmuje decyzje na podstawie ich wyników. Instytucje stowarzyszone w ALTE zajmują się głównie przygotowaniem materiałów egzaminacyjnych i przeprowadzaniem egzaminów, co oznacza, że mają określone zobowiązania zarówno wobec użytkowników systemów egzaminacyjnych jak i wobec samych zdających. Decyzje podejmowane przez użytkowników systemów egzaminacyjnych mają zaś bezpośredni wpływ na losy zdających i dlatego w niniejszym Kodeksie znalazły się również standardy skierowane do tej grupy zainteresowanych.

Członkowie Stowarzyszenia ALTE zobowiązują się chronić praw zdających według standardów obejmujących następujące cztery obszary działania:

- przygotowywanie materiałów egzaminacyjnych i przeprowadzanie egzaminów;
- interpretację wyników egzaminu;
- zapewnianie równego traktowania zdających (*fair play*);
- udzielanie informacji zdającym.

Niniejszy Kodeks Postępowania składa się z dwóch części. Pierwsza określa zobowiązania instytucji stowarzyszonych w ALTE, druga definiuje zakres odpowiedzialności użytkowników systemów egzaminacyjnych.

Część 1: Odpowiedzialność członków ALTE

Przygotowywanie materiałów egzaminacyjnych i przeprowadzanie egzaminów

Instytucje stowarzyszone w ALTE zobowiązują się przedstawiać pełną informację pozwalającą użytkownikom systemów egzaminacyjnych i zdającym na dokonanie wyboru właściwego egzaminu.

W praktyce oznacza to gwarancję, że w przypadku każdego z oferowanych egzaminów podawane będą informacje dotyczące:

- celu egzaminu, jego przeznaczenia i grupy użytkowników, do której jest on skierowany;
- koncepcji określającej sposób dokonywania pomiaru – na poziomie szczegółowości stosownym dla danej grupy odbiorców;
- procesu przygotowywania materiałów egzaminacyjnych;
- doboru treści egzaminacyjnych i specyfikacji sprawności podlegających sprawdzeniu;
- dostępności przykładowych testów lub reprezentatywnych próbek zadań egzaminacyjnych, arkuszy testowych, instrukcji egzaminacyjnych i raportów z wynikami egzaminu;
- procedur gwarantujących równość szans wszystkim egzaminowanym, niezależnie od ich pochodzenia etnicznego czy językowego;
- warunków i umiejętności koniecznych do przeprowadzania egzaminów.

Interpretacja wyników egzaminu

Instytucje stowarzyszone w ALTE zobowiązują się ułatwiać użytkownikom systemów egzaminacyjnych i zdającym właściwą interpretację wyników egzaminów.

W praktyce oznacza to, że w odniesieniu do każdego z oferowanych egzaminów członkowie ALTE zagwarantują:

- sprawne sporządzenie zrozumiałego raportu z wynikami egzaminu opisującego osiągnięcia egzaminowanego w sposób czytelny i precyzyjny;
- przedstawienie procedur, według których dokonywana jest punktacja i ocena;
- w przypadku, gdy nie ustala się wymagań minimalnych pozwalających na zdanie danego egzaminu (minimum punktowe), podanie informacji pozwalających użytkownikom na określenie takiego progu w sytuacji, gdy uznają to za konieczne;
- opracowanie informacji ostrzegającej przed możliwymi i dającymi się przewidzieć nadużyciami związanymi z nazbyt wąską interpretacją wyników danego egzaminu.

Działania na rzecz równego traktowania zdających (*fair play*);

Instytucje stowarzyszone w ALTE zobowiązują się do zapewnienia równych szans wszystkim zdającym, bez względu na ich płeć, rasę, pochodzenie etniczne, niepełnosprawność itp.

W praktyce oznacza to, że członkowie ALTE zagwarantują:

- weryfikację zadań i materiałów egzaminacyjnych w celu wyeliminowania drażliwych zagadnień i treści;
- wprowadzenie procedur zapewniających, że zróżnicowane osiągnięcia zdających są wyłącznie wynikiem umiejętności okazanych podczas egzaminu, a nie czynników zewnętrznych, takich jak język ojczysty, płeć, wiek czy pochodzenie etniczne;
- na ile tylko jest to możliwe, uwzględnienie w procedurach przeprowadzania egzaminów zdających o specjalnych potrzebach (niepełnosprawnych).

Udzielanie informacji zdającym

Instytucje stowarzyszone w ALTE zobowiązują się do udzielania użytkownikom systemów egzaminacyjnych i zdającym pełnych informacji dotyczących:

- sposobu dokonywania wyboru odpowiedniego rodzaju i poziomu egzaminu;
- zakresu egzaminu, typów zadań egzaminacyjnych, rodzajów poleceń, stosownych strategii zdawania egzaminu;
- praw zdających do wglądu w stosowane wcześniej materiały egzaminacyjne, do powtarzania całości lub części egzaminu, do powtórnej oceny testu i do weryfikacji wyników;
- okresu przechowywania wyników egzaminu i reguł ich udostępniania osobom trzecim.

Część 2: Odpowiedzialność użytkowników systemów egzaminacyjnych

Instytucje prowadzące egzaminy mogą przekazywać ich wyniki bezpośrednio użytkownikom systemów egzaminacyjnych, ci zaś zobowiązani są do właściwego korzystania z tych informacji. Na równi z prowadzącymi egzaminy mają oni określone zobowiązania względem zdających i powinni przestrzegać wysokich standardów jakości postępowania. Ich zobowiązania ujęte są poniżej w czterech działach:

- wybór właściwego egzaminu;
- interpretacja wyników egzaminu;
- zapewnianie równego traktowania zdających (*fair play*);
- udzielanie informacji zdającym.

Wybór właściwego egzaminu

Użytkownicy systemów egzaminacyjnych powinni korzystać z egzaminów zgodnie z ich celem i przeznaczeniem dla określonej grupy odbiorców.

Interpretacja wyników egzaminu

Użytkownicy systemów egzaminacyjnych powinni we właściwy sposób interpretować wyniki egzaminów.

Zapewnianie równego traktowania zdających (*fair play*);

Użytkownicy systemów egzaminacyjnych powinni wybierać egzaminy, których procedury zapewniają maksymalnie możliwą równość szans wszystkim zdającym, bez względu na ich rasę, płeć, pochodzenie etniczne, stopień sprawności itp.

Udzielanie informacji zdającym

W sytuacjach, gdy użytkownicy systemów egzaminacyjnych pozostają w bezpośrednim kontakcie ze zdającymi, są oni zobowiązani do stosowania podobnych standardów informacyjnych, jak te, które określono wyżej w Części 1 dla członków Stowarzyszenia ALTE.

Niniejszy Kodeks Postępowania oparto na publikacji *The Code of Fair Testing Practices in Education* opracowanej przez *The Washington D.C. Joint Committee on Testing Practices*.

© Association of Language Testers Code of Practice Working Group
Translated by Waldek Martyniuk, Jagiellonian University Kraków